

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

12. marts 2020

EM2020/126

Inatsisartut suleriasianni § 36 naapertorlugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kalaallit Nunatsinni silaannaap allanngoriartornera pillugu periusissiamik pisariaqartitsineq pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamut siunnersuut. Silaannaap pissusaata allanngoriartornera pillugu periusissiornikkut periusissiasimasut sammisat ilaasa maannakkumut naapertuuttut katersorneqarsinnaanerit pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq.

(Inuit Ataqatigiit, Inatsisartunut ilaasortaataita)

Ullumikkutut annertutigisumik gasinik silaannarmik kissatitsisartunik aniatitsiinnassagutta, 2100-mi imavissuit 1 meterimik qaffariarsinnaasut FN-ip klima pillugu ataatsimiittartui IPCC 2019-mi septembarimi immikkut nalunaarusiami inerniliivoq. Tamanna nunarsuarmut tamarmut nutaarsiassatsialaangilaq, ingammilli nunarsuup innuttaasa 20 procentiinut qeqertaaqqani nunani pukkitsuni annertuumik sissalinni sermilluunniit aattut qanittuini najugaqartunut.¹

Sineriammi, qeqertaaqqani issittumi qaqqanilu portusuuni inuiaqatigiit najugaqartut ingammik immap sermillu allanngoriartornerannik, immap qaffakkiartorneranik, ulerujussuarterneranik sermillu nungukkiartorneranik nassataqartunik eqqorneqarsinnaasarput.

Sinerissami sermip annikilliartrornera siornatigornit annertunerujussuannortoq paasineqarpoq. Sermeqarfiit taakku qaleraleqarfiupput. Sermeq immamut iigartarunnaarluni nunamut millilluinnarnermigut anguppata imaani sermip sinaani uumasooqatigiiaanut sunniuteqartussaavoq. Sermimmi aannera ullumikkut imaani nerisareqatigiinnermut toqqammaviuvoq, assersuutigalugulu qaleraleqassutsimut pitsaasuulluni, tamannalu sermip killingani qaleraleqarfinnik nassaartarnitta aamma patsisigilluinnarpaa.

CO₂-mik aniatitsineq silaannaallu agguaqatigiissillugu kissarnerulernerana immap kissarnerulerneranik pilersitseqataavoq. Imaq kissakkaangami CO₂-mik tigooraasinnaassusaa annikinnerulersarpoq, tamannalu silaannaap CO₂-qassusaanik annikillisaasinnaaneranut annikinnerulersitsisarpoq. Silaannarmili CO₂-p annertusiartornerata imavissuit ullumikkornit CO₂-mik akoqarnerulernerat nassatarissavaa, tamannalu immap searnarnerulerneranik aamma malitseqassaaq. Taamaattoqarnerata immap uumasooqassusaa naasoqassusaalu akornusissavaa, naggataagullu aamma inuit aalisarnermik pinngitsuuisinnaangitsut eqqorneqassapput.

Taamaammat silaannaap allanngoriartornera inuiaqatigiinnut tamanut, inunnut, nerisareqatigiinnut, inuussutissarsiortunut, inissianut minnerunngitsumillu inuiaqatigiit inuuniarnerminni toqqammaviinut annertuumik sunniuteqarput. Silaannaap pissusaata allanngoriartornera nunap

¹ <https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/>

inoqqaavisa kulturiisa inuusaasiisalu attatiinneqarsinnaanerannut annertuumik pingaarutilimmillu sunniuteqartussaavoq.

Tamakku tamarmik unammilligassaattillugit nunarput ataatsimoorussamik klimamut periusissiaqalernissamut pisariaqartitsinnginnerluni?

Kalaallit Nunaat 2016-mi nunarsuarmioqatigiit klima pillugu isumaqatigiissutaannut – Parisimi isumaqatigiissummut – ilaassanani aalajangerpoq, ilaatigullu Parisimi isumaqatigiissummi nunap inoqqaavisa aningaasaqarnikkut ineriartornissamik eqqummaariffeqannginnera tungavilersuutigineqarpoq. Kalaallit Nunaat Parisimi isumaqatigiissummut tapersersueqataassasoq kissaatigaarput. Taamaammallu ima aperisariaqarpugut: Kalaallit Nunaat Parisimi isumaqatigiissummut atsioqataassariaqannginnerpa? Silaannaammi allanngoriartornerata nunat killeqarfii apeqqutaatinngilai. Kalaallit Nunarput akisussaaffimmik tiguseqataasariaqarpoq.

Naalakkersuisut assigiinngitsunik pingasunik aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiornermi silaannaap pissusaanut nalimmassarnissamik aallussisumik, umiarsuakkut angallassinert silaannaallu allanngoriartornera kiisalu nunalerinermik inuussutissarsiornermi silaannaap pissusaannut nalimmassarnissamik imaqartunik saqqummersitaqarnerat Inuit Ataqatigiit ilisimaaraat. Taakku 2012-p 2017-llu akornanni suliaapput.

Naalakkersuisulli silaannaap pissusaanut nalimmassarneq pillugu nassuiaatai naammappat? Suliniutit taakku immikkoortuni allani silaannaap pissusaata allanngoriartornera pillugu ilisimasamik nutaanerpaanik toqqammaveqarluni aallunneqartariaqartunik tikkuussisuni ataqatigiissarneqarsinnaannginnerpat?

Innuttaasut inuussutissarsiutinillu ingerlatsisut ilaat amerlaqisut silaannaap pissusaata allanngoriartorneranik malunnaatilerujussuarmik eqqugaapput. Taamaattoqarnerata Inatsisartut Naalakkersuisullu partiinit suminngaanneernertik eqqarsaatiginagu aaqiissutissanik nalimmasaatissanillu nassaarniarlutik sulinissaannik pisariaqartitsineq annertunerulersinnginnerpaa? Taamatut suliaqarnermi aamma inuussutissarsiutinik nutaanik allanik nassaarniarneq ilanngunneqarsinnaavoq. Kalaallit Nunaata silaannaap pissusaata allanngoriartornera pillugu periusissiaa inuussutissarsiutinik nutaanik taakkuninnga sanarfinermut pitsaanerpaamik ikorfartuisuussannginnerpa? Kalaallit Nunaata silaannaap pissusaata allanngoriartornera pillugu periusissiaa inuussutissarsiutinik suliniutit avataasigut sunik allanik aamma aallussiffiusinnaava?

Qujanaq.